

**Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana
Kardeljeva ploščad 16
Ljubljana**

JOŽE PLEČNIK

**POROČILO ZA ZGODOVINO
UMETNOSTI**

Ljubljana, 7.11.2006

ŽIVLJENJE IN ŠOLANJE :

Jože Plečnik, eden najbolj znanih slovenskih arhitektov, se je rodil 23. januarja leta 1872 v Ljubljani, mami Mariji ter očetu Andreju.

Jože je že od malih nog zelo rad risal, in ker ga je zanimalo toliko stvari je šolanje zapustil že po prvem neuspešnem letniku nižje gimnazije. Nato ga je oče vzel k sebi v mizarско delavnico, pozneje pa je s pomočjo deželne štipendije nadaljeval šolanje v Gradcu. Tam se je izučil se je za umetnostnega mizarja in načrtovalca pohištva. Študiral je pri Leopoldu Theyerju, kateremu je tudi pomagal pri načrtovanju njegovih projektov, potem pa ga je k sebi vzel tovarnar J. W. Muller. Plečnik se je nad arhitekturo navdušil leta 1894, na razstavi Otta Wagnerja, kjer je videl njegove načrte za Berlinsko katedralo. Hotel je postati tudi Wagnerjev učenec, kar mu je tudi uspelo leta 1895, kjer se na Dunaju vpiše v prvi letnik. Študiral je zelo marljivo in s tem zanemarjal družabno življenje, vendar se mu to poplača izvrstno izvedeno diplomsko delo, ki mu je prineslo tudi Rimsko štipendijo ter denarno nagrado. Z le to si je plačal po Franciji in Italiji, ki je trajala od 1. Novembra 1898 do junija 1899. V Italiji so se m odprle oči za umetnost antike, renesanse in baroka. Takrat je tudi pozabil na problematiko sodobne arhitekture za katero se je vnel na Dunaju. S potovanja po Franciji in Italiji je prinesel tudi vrsto skic, ki pa so ostale nerazumljene. Dunajska doba pa je v veliki meri čas njegovega prispevka k temeljem moderne evropske arhitekture. V njegovem izjemnem opisu dunajskih skic se uvršča med najboljše risarje svojega časa na Dunaju in gre daleč pred drugimi slovenskimi ekspresionisti. Leta 1901 je odprl samostojen arhitekturni atelje na Dunaju. Tam je uveljavljal tudi moderno konstrukcijo stavb.

Leta 1911 je zapustil Dunaj in se na povabilo prijatelja, arhitekta Jana Kotere odpravi v Prago kjer je poučeval kot profesor na Umetniško – obrtni šoli. Leta 1921 pa se preseli v Ljubljano in se tam zaposli kot profesor na Tehnični fakulteti. Med svojim bivanjem v Ljubljani se posveti predvsem urbanističnemu in arhitekturnemu oblikovanju mesta. Ljubljano, kot prestolnico, je skušal oblikovati po vzoru Aten. Razen Križank, zgrajenih med letoma 1952 in 1956, so vsa njegova pomembnejša dela v Ljubljani nastala med letoma 1925 in 1944. »Izvoljen je bil za častnega meščana mesta Ljubljana, prejel je odlikovanje Zasluge za narod, Prešernovo nagrado, promoviran pa je bil tudi za častnega doktorja Tehniške visoke šole v Ljubljani in na Dunaju.« (citāt iz http://sl.wikipedia.org/wiki/Jo%C5%BEE_Ple%C4%8Dnik)

V času, ko je bival v Ljubljani je ustvaril mnogo zgradb, preuredil samo mestno jedro, sprojeckiral tudi ljubljansko pokopališče Žale in pa nekatera ljubljanska naselja.

Pred smrtjo je Jože Plečnik močno zbolel, sicer kratka bolezen, ki se je začela v začetku Decembra, mu je vzela vse moči in 7. januarja 1957 je umrl na svojem domu v Trnovem.

POMEMBNEJŠA DELA :

Dunajsko obdobje :

Zacherlova hiša

Cerkev svetega Duha na Ottakringu na Dunaju

Praško obdobje :

Preureditev gradu Hradčani
Cerkve svetega Srca Jezusovega v Pragi

Ljubljansko obdobje :

Kronologija
Cerkev Gospodovega vnebohoda Bogojini (Prekmurje)
Zbornica za trgovino, obrt in industrijo
Cerkev svetega Mihaela na Ljubljanskem barju
Cerkev svetega Frančiška Asiškega v Šiški (Ljubljana)
Tivoli sprehajališče v Ljubljani
Poslovno stanovanjska zgradba »Peglezn« na Poljanski ulici (Ljubljana)
Šance na Ljubljanskem gradu
Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljanske Žale
Pokrite tržnice v Ljubljani
Centralni stadion v Ljubljani
Zapornica na Ljubljanici
Projekt za nov slovenski parlament
Križanke v Ljubljani
Tromostovje v Ljubljani
Čevljarski most v Ljubljani
Vzajemna zavarovalnica
Ljudska posojilnica v Celju
Manj znana manjša dela

Sakralno posodje :

Plečnik je ustvaril tudi veliko posodja, ki je bil del notranjščine stavb, ki jih je preurejal.

MOJE MNENJE :

Do sedaj sem Plečnika že imela za res izjemnega arhitekta, saj sem videla že veliko njegovih del tako v Ljubljani kot na Dunaju in v Pragi, z izdelavo referata pa sem predvsem izvedela veliko zanimivih podrobnosti in brez oklevanja lahko rečem, da je bil Jože Plečnik res mojster svoje obrti. Mislim, da se Slovenci zavedamo kako veliko je naredil za Ljubljano in Slovenijo , vsaj malo pa smo se mu za ves trud »odkupili« s tem, da je njegov portret in pa njegova Narodna Univerzitetna Knjižnica na bankovcu za 500 slovenskih tolarjev.

LITERATURA :

- http://sl.wikipedia.org/wiki/Jo%C5%BEE_Ple%C4%8Dnik
- http://www.ljubljana.si/si/turizem/znamenitosti/plecnikova_ljubljana/default.html
- www.dijaski.net
- Peter Krečič : Plečnikova Ljubljana, Cankarjeva založba 1991, zbirka Slovenska dediščina